

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

KOMISIJA

Komisijos komunikatas – Bendrijos laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis

(2009/C 83/01)

1. FINANSŲ KRIZĖ, JOS POVEIKIS REALIAI EKONOMIKAI IR LAIKINŲJŲ PRIEMONIŲ BŪTINYBĖ**1.1. Finansų krizė ir jos poveikis realiai ekonomikai**

2008 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė komunikatą „Europos ekonomikos atkūrimo planas“⁽¹⁾ („Atkūrimo planas“), kuriuo siekiama paskatinti Europos atkūrimą po dabartinės finansų krizės. Atkūrimo planas pagrįstas dviem vienas kitą sutvirtinančiais pagrindiniais elementais. Visų pirma numatomos trumpalaikės priemonės paklausai paskatinti, darbo vietoms išsaugoti ir padėti atkurti pasitikėjimą ir, antra, numatomos pažangios investicijos, kuriomis siekiama paskatinti ilgalaikį didesnę augimą ir tvarią gerovę. Atkūrimo planas sustiprins ir paspartins jau dabar pagal Lisabonos strategiją vykdomas reformas.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Bendrijos uždavinys yra vengti valstybės veiksmų, kurie galėtų sutrukdyti siekti tikslo teikti mažesnę ir tikslingesnę valstybės pagalbą. Nepaisant to, tam tikromis sąlygomis nauja laikina valstybės pagalba reikalinga.

Į Atkūrimo planą taip pat įtrauktos papildomos iniciatyvos valstybės pagalbos taisykles taikyti taip, kad krizę būtų galima įveikti kuo lankstesnėmis priemonėmis, kartu išlaikant vienodas sąlygas ir išvengiant nepagrįsto konkurencijos ribojimo. Šiame komunikate išsamiai nurodoma, kokiomis papildomomis laikinomis galimybėmis valstybės narės gali pasinaudoti skirdamos valstybės pagalbą.

Finansų krizės poveikis pirmiausia itin juntamas Bendrijos bankų sektoriuje. Taryba pabrėžė, kad dėl valstybės veiksmų turi būti sprendžiama nacionaliniu lygmeniu, tačiau reikia laikytis suderintos sistemos ir vadovautis tam tikrais bendraisiais ES principais⁽²⁾. Komisija nedelsdama reagavo pasiūlydama įvairių priemonių, be kita ko, priimdama Komunikatą dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo finansų įstaigoms skirtoms priemonėms dėl dabartinės pasaulinės finansų krizės⁽³⁾ ir kelis sprendimus, pagal kuriuos leidžiama teikti sanavimo pagalbą finansų įstaigoms.

Pakankamai galimybių gauti finansavimą prieinama kaina yra išankstinė privačiojo sektoriaus investicijų, augimo ir darbo vietų kūrimo sąlyga. Valstybės narės turi pasinaudoti įtaka, įgyta teikiant didelę finansinę paramą bankų sektoriui, ir užtikrinti, kad dėl šios paramos ne tik pagerėtų bankų finansinė padėtis, bet naudos būtų visai ekonomikai. Todėl parama finansų sektoriui turėtų būti tikslinga ir užtikrinti, kad bankai atnaujintų įprastinę skolinimo veiklą. Komisija į tai atsižvelgs peržiūrdama valstybės pagalbą bankams.

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Vadovų Tarybai, COM(2008) 800.

⁽²⁾ 2008 m. spalio 7 d. Tarybos (Ekonomika ir finansai) išvados.

⁽³⁾ OL C 270, 2008 10 25, p. 8.

Nors panašu, kad padėtis finansų rinkose gerėja, dabar juntamas visas finansų krizės poveikis realiai ekonomikai. Didelis nuosmukis daro poveikį visai ekonomikai ir turi neigiamos įtakos namų ūkiams, įmonėms ir darbo vietoms. Visų pirma dėl krizės finansų rinkose bankai mažina skolinamo kapitalo apimtį ir yra daug mažiau linkę rizikuoti, palyginti su ankstesniais metais, todėl varžomas kreditų teikimas. Dėl šios finansų krizės gali būti ribojama kredito suma, mažėti paklausa ir prasidėti nuosmukis.

Tokie sunkumai gali daryti poveikį ne tik silpnoms bendrovėms, neturinčioms mokumo užtikrinimo priemonių, bet ir sunkumų nepatiriančioms bendrovėms, kurioms staiga pritrūks kreditų arba kurios jų net negalės gauti. Su tokiomis problemomis pirmiausia susidurs mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ), kurioms bet kuriuo atveju sunkiau gauti finansavimą nei didesnėms bendrovėms. Tokia padėtis gali ne tik turėti itin neigiamos įtakos daugelio sunkumų nepatiriančių bendrovių ir jų darbuotojų ekonominei padėčiai trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu; jos neigiamas poveikis visoms Bendrijos investicijoms į ateitį – pirmiausia siekiant tvariojo augimo ir kitų Lisabonos strategijos tikslų – gali išlikti ilgiau, o tikslus gali tekti atidėti arba jų netgi visiškai atsisakyti.

1.2. Nacionalinių pagalbos priemonių glaudaus derinimo Europos mastu poreikis

Esant dabartinei finansinei padėčiai valstybės narės gali būti linkusios veikti pavieniui ir pirmiausia, siekdamas paremti savo bendroves, įsitraukti į subsidijų varžybas. Patirtis rodo, kad tokie pavieniai veiksmai negali būti veiksmingi ir gali daryti didelę žalą vidaus rinkai. Visiškai atsižvelgiant į dabartinę ypatingą ekonominę padėtį svarbu užtikrinti, kad teikiant paramą Europos bendrovėms būtų sudarytos vienodos sąlygos ir išvengta valstybių narių subsidijų varžybų, kurios nebūtų tvari priemonė ir pakenktų visai Bendrijai. Tam ir vykdoma konkurencijos politika.

1.3. Laikinių valstybės pagalbos priemonių poreikis

Nors valstybės pagalba nėra stebuklinga priemonė dabartiniams sunkumams šalinti, tikslinga valstybės parama bendrovėms galėtų būti naudinga dedant bendras pastangas nesuvaržyti skolinimo bendrovėms ir paskatinti tęsti investicijas į ateities mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomiką.

Šiame komunikate numatytais laikinosiomis papildomomis priemonėmis siekiama dviejų tikslų. Pirma, atsižvelgiant į išimtinės pereinamojo laikotarpio su bankų krize siejamas finansavimo problemas, nesuvaržyti bankų skolinimo bendrovėms – taip užtikrinti, kad ir toliau išliks galimybė gauti finansavimą. Kaip patvirtinta neseniai priimtame 2008 m. birželio 25 d. Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Visų pirma galvokime apie mažuosius“ – Europos iniciatyvoje „Small Business Act“⁽⁴⁾, MVĮ ypač svarbios visai Europos ekonomikai ir jų finansinės padėties gerinimas taip pat turės teigiamą poveikį didelėms bendrovėms – taip bus remiamas ilgalaikis bendras ekonomikos augimas ir modernizavimas.

Antras tikslas – skatinti bendroves toliau investuoti į ateitį, visų pirma į tvarųjį ekonomikos augimą. Iš tikrųjų padariniai galėtų būti stulbinantys, jeigu aplinkos srityje pasiekta pastebima pažanga dėl dabartinės krizės sustotų arba viskas pakryptų į priešingą pusę. Dėl šios priežasties svarbu suteikti laikiną investicijų į aplinkos projektus (kuriais, *inter alia*, būtų galima užtikrinti Bendrijos pramonės pranašumą technologijų srityje) paramą bendrovėms – taip būtų sprendžiamas neatidėliotinos ir būtinos finansinės paramos klausimas siekiant ilgalaikės naudos Europai.

Šiame komunikate pirmiausia primenamos įvairios valstybės paramos galimybės, kuriomis valstybės narės gali pasinaudoti pagal esamas valstybės pagalbos taisykles, ir tik po to nustatomos papildomos valstybės pagalbos priemonės, kurias valstybės narės gali laikinai suteikti, kad pašalintų esamus sunkumus, su kuriais susiduria tam tikros bendrovės ir kurie susiję su galimybe gauti finansavimą, ir paremtų investicijas, vykdomas siekiant aplinkosaugos tikslų.

Komisijos manymu, siūlomos pagalbos priemonės tinkamiausios siekiant tų tikslų.

⁽⁴⁾ COM(2008) 394 galutinis.

2. BENDROSIOS EKONOMINĖS POLITIKOS PRIEMONĖS

Reaguojant į dabartinę ekonominę padėtį, buvo priimtas Atkūrimo planas. Atsižvelgiant į krizės mastą, Bendrijai reikia darnaus požiūrio – pakankamai didelio masto ir pakankamai drąsaus, kad būtų atkurtas vartotojų ir verslo pasitikėjimas.

Atkūrimo plano strateginiai tikslai:

- skubiai paskatinti paklausą ir padidinti vartotojų pasitikėjimą;
- mažinti žmonių patiriamus nuostolius dėl ekonomikos nuosmukio ir jo padarinius labiausiai pažeidžiamoms gyventojams. Krizė paveikė arba paveiks daug darbuotojų ir jų šeimų. Galima imtis veiksmų darbo vietų praradimui sustabdyti ir padėti žmonėms sparčiai sugrįžti į darbo rinką, užuot ilgą laiką buvus be darbo;
- padėti Europai pasirengti pasinaudoti padėtimi, kai Europos ekonomika vėl ims augti, kad ji atitiktų konkurencingumo, tvarumo ir ateities poreikius, kaip apibrėžta Lisabonos strategijoje. Vadinasi, reikia remti inovacijas, kurti žinių ekonomiką ir spartinti perėjimą prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ir veiksmingo išteklių naudojimo ekonomikos.

Valstybės narės jau dabar gali pasinaudoti keliomis priemonėmis, kad pasiektų tų tikslų, ir šios priemonės nėra laikomos valstybės pagalba. Pavyzdžiui, tam tikros bendrovės gali susidurti su didesniais sunkumais gauti finansavimą nei kitos bendrovės ir dėl to atidėti savo augimui ir numatytų investicijų plėtojimui būtiną finansavimą arba netgi jo atsisakyti. Šiuo atveju valstybės narės galėtų priimti bendras politikos priemones, taikomas visų jų teritorijoje veiklą vykdančių bendrovių atitinkamai veiklai, kurios nebūtų valstybės pagalbos taisyklės, ir tokiu būdu siekti laikinai sušvelninti finansines problemas trumpalaikiu ir vidutinės trukmės laikotarpiams. Pavyzdžiui, būtų galima pratęsti socialinio draudimo arba panašių įmokų, netgi mokesčių, mokėjimo terminus arba sukurti darbuotojams skirtų priemonių. Jeigu tokiomis priemonėmis gali naudotis visos įmonės, jos iš esmės nėra valstybės pagalba.

Valstybės narės taip pat gali teikti tiesioginę paramą vartotojams: pavyzdžiui, tiems, kurie atsisako senų produktų ir (arba) perka ekologiškus. Jeigu tokia pagalba suteikiama nediskriminuojant dėl produkto kilmės, ji nėra valstybės pagalba.

Be to, galima pasinaudoti bendrosiomis Bendrijos programomis, pavyzdžiui, Konkurencingumo ir inovacijų bendrąja programa (2007–2013 m.), įsteigta 2006 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 1639/2006/EB ⁽⁵⁾, ir Europos bendrijos mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos septintąją bendrąją programą (2007–2013 m.), įsteigta 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 1982/2006/EB ⁽⁶⁾, siekiant kuo veiksmingiau padėti ne tik MVĮ, bet ir didelėms įmonėms. Tokios priemonės visiškai suderinamos su kitomis Europos iniciatyvomis, pavyzdžiui, su Europos investicijų banko sprendimu sutelkti 30 mlrd. EUR Europos MVĮ paremti ir įsipareigojimu didinti savo gebėjimus dalyvauti infrastruktūros projektuose.

3. VALSTYBĖS PAGALBOS GALIMYBĖS PAGAL ESAMAS PRIEMONES

Per kelerius pastaruosius metus Komisija gerokai modernizavo valstybės pagalbos taisykles, siekdama paskatinti valstybes nares tikslingiau skirti valstybės paramą tvarioms investicijoms ir taip prisidėti prie Lisabonos strategijos. Šiomis aplinkybėmis ypatingas dėmesys – ir didesnės galimybės skirti valstybės pagalbą – tenka MVĮ. Be to, valstybės pagalbos taisyklės gerokai supaprastintos ir modernizuotos 2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 800/2008, skelbiančiu tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) ⁽⁷⁾, kuriuo valstybėms narėms suteikiama įvairiausių pagalbos priemonių galimybių, kurių administracinė našta minimali. Toliau išvardytos esamos valstybės pagalbos priemonės ypač svarbios dabartinės ekonominės padėties sąlygomis.

⁽⁵⁾ OL L 310, 2006 11 9, p. 15.

⁽⁶⁾ OL L 412, 2006 12 30, p. 1.

⁽⁷⁾ OL L 214, 2008 8 9, p. 3.

2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai ⁽⁸⁾ („*De minimis* reglamente“) išsamiai nurodoma, kad bendrovei suteikta iki 200 000 EUR parama per bet kurį trejų metų laikotarpį nelaikoma valstybės pagalba pagal Sutartį. Tame pačiame reglamente taip pat nustatoma, kad garantijos, kurių vertė iki 1,5 mln. EUR, neviršija *de minimis* viršutinės ribos, todėl nėra valstybės pagalba. Dėl to valstybės narės gali teikti tokias garantijas neskaiciuojamos atitinkamos pagalbos ekvivalento ir nepatirdamos administracinės naštos.

Bendrasis bendrosios išimties reglamentas yra pagrindinis valstybės pagalbos taisyklių dokumentas, nes juo supaprastinama tam tikroms svarbioms valstybės pagalbos priemonėms skirtos valstybės pagalbos procedūros ir skatinama valstybės pagalbą vėl priskirti Bendrijos prioritetiniams tikslams. Visos anksčiau galiojusios bendrosios išimtys bei naujos sritys (inovacijos, aplinka, moksliniai tyrimai ir plėtra didelių bendrovių atveju, rizikos kapitalo priemonės MVĮ atveju) sujungtos į vieną priemonę. Visais atvejais, kuriuos aprėpia Bendrasis bendrosios išimties reglamentas, valstybės narės gali skirti pagalbą iš anksto nepranešusios Komisijai. Todėl proceso sparta iš tikrųjų yra vien tik valstybių narių rankose. Bendrasis bendrosios išimties reglamentas itin svarbus MVĮ, nes jame numatytos specialios investicijų ir užimtumo pagalbos taisyklės tik MVĮ. Be to, visas įtrauktas 26 priemonės galima taikyti MVĮ; taigi valstybės narės gali paremti MVĮ įvairiais jų vystymosi etapais, padėti joms gauti finansavimą, pasinaudoti moksliniais tyrimais ir plėtra, inovacijomis, naudotis mokymui, užimtumui bei aplinkai skirtomis priemonėmis ir pan.

2008 m. pradžioje priimtos naujosios Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairės ⁽⁹⁾, kurios yra Energetikos ir klimato kaitos paketo dalis. Remdamosi tomis gairėmis valstybės narės gali teikti valstybės pagalbą, *inter alia*, kaip nurodyta toliau:

- pagalba bendrovėms, kurios siekia aukštesnio aplinkos apsaugos lygio nei Bendrijos standartai arba, jeigu tokių nėra, iki 70 % papildomų išlaidų investicijoms (iki 80 % ekologinių inovacijų srityje) mažų įmonių atveju ir iki 100 % papildomų išlaidų investicijoms, jeigu pagalba teikiama iš tikrųjų konkurencingo konkurso būdu, šiuo atveju netgi didelėms bendrovėms. Taip pat leidžiama pagalba siekiant iš anksto prisitaikyti prie būsimų Bendrijos standartų ir pagalba aplinkos tyrimams;
- atsinaujinančių energijos išteklių ir bendros šilumos ir elektros energijos gamybos tikslais valstybės narės gali teikti pagalbą veikalai, iš kurios būtų dengiamos visos papildomos gamybos išlaidos;
- norėdamos pasiekti aplinkosaugos tikslų energijos taupymo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo srityse valstybės narės gali teikti pagalbą, kuri padėtų įmonėms taupyti energiją, ir pagalbą atsinaujinantiems energijos ištekliams bei bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai iki 80 % papildomų išlaidų investicijoms mažų įmonių atveju ir iki 100 % papildomų investicijų išlaidų, jeigu pagalba suteikiama iš tikrųjų konkurencingo konkurso būdu.

2006 m. gruodžio mėn. Komisija priėmė naują Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemą ⁽¹⁰⁾. Tame tekste yra nuostatų dėl inovacijų; jos specialiai skirtos MVĮ ir atitinka tikslingesnės pagalbos tikslą siekiant darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo pagal Lisabonos strategiją. Visų pirma valstybės narės gali teikti valstybės pagalbą, *inter alia*, kaip nurodyta toliau:

- pagalba mokslinių tyrimų ir plėtros projektams, visų pirma – fundamentiniams tyrimams (iki 100 % reikalavimus atitinkančių išlaidų) ir pramoniniams tyrimams (iki 80 % mažoms įmonėms);
- iki 1 mln. EUR ir net didesnė pagalba naujoms inovacijoms diegiančioms įmonėms remiamuose regionuose, pagalba inovacijų diegimo grupėms, pagalba inovacijų diegimo konsultacinėms paslaugoms ir inovacijų diegimo paramos paslaugoms;

⁽⁸⁾ OL L 379, 2006 12 28, p. 5.

⁽⁹⁾ OL C 82, 2008 4 1, p. 1.

⁽¹⁰⁾ OL C 323, 2006 12 30, p. 1.

- pagalba įdarbinant aukštos kvalifikacijos darbuotojus, pagalba techninio pagrįstumo analizėms, pagalba procesų ir organizacinių inovacijų diegimui paslaugų sektoriuje, pagalba pramoninės nuosavybės teisių MVĮ išlaidoms padengti.

Mokymas taip pat yra vienas pagrindinių konkurencingumo elementų. Labai svarbu išsaugoti investicijas į mokymą netgi didėjančio užimtumo laikotarpiu, siekiant plėtoti naujus įgūdžius. Pagal Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą valstybės narės gali teikti tiek bendro pobūdžio, tiek specializuoto mokymo pagalbą bendrovėms (iki 80 % reikalavimus atitinkančių išlaidų).

2008 m. Komisija priėmė naują Pranešimą dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai⁽¹¹⁾, kuriame konkrečiai nurodyta, kokiomis sąlygomis valstybės paskolų garantijos nėra valstybės pagalba. Pagal tą pranešimą garantijos pirmiausia nelaikomos valstybės pagalba, kai už jas mokama rinkos kaina. Pranešime išaiškintos sąlygos, pagal kurias nustatoma, ar garantijos laikomos arba nelaikomos pagalba, taip pat pirmą kartą nustatytos konkrečios MVĮ skirtos „saugaus uosto“ priemonės, suteikiančios galimybę paprasčiau, tačiau saugiai, naudotis garantijomis, siekiant skatinti MVĮ finansavimą.

2006 m. liepos mėn. Komisija priėmė naujas Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti⁽¹²⁾. Jos skirtos naujovės diegiančioms ir sparčiai augančioms MVĮ, kurioms Lisabonos strategijoje skiriama itin daug dėmesio. Komisija tikslinei MVĮ nustatė naują 1,5 mln. EUR „saugaus uosto“ ribą – tai 50 % padidėjimas. Komisija pripažįsta, kad, kaip taisyklė, iki tos aukščiausios ribos trūksta pakaitinių finansavimo iš finansų rinkų priemonių (t. y. egzistuoja rinkos nepakankamumas). Be to, į Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą įtraukta pagalba rizikos kapitalui.

Mažiau išsivysčiusiuose regionuose valstybės narės pagal 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires⁽¹³⁾, taikomas nuo 2007 m. sausio mėn., gali teikti investicinę pagalbą naujai įmonei įkurti, esamai įmonei plėsti arba produkcijai įvairinti gaminant naujus produktus.

2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairėmis taip pat sukuriamą naują pagalbą formą, siekiant paskatinti naujų įmonių steigimąsi ir mažųjų įmonių plėtrą remiamose vietovėse pirmuoju veiklos etapu.

Pagal esamas Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti⁽¹⁴⁾ valstybės narės taip pat gali teikti pagalbą bendrovėms, kurioms reikia valstybės paramos. Tuo tikslu valstybės narės gali pranešti apie pagalbos schemas MVĮ sanuoti ir (arba) restruktūrizuoti.

Atsižvelgdama į esamas valstybės pagalbos galimybes, Komisija jau leido taikyti daugelį schemų, kuriomis valstybės narės gali reaguoti į dabartinę finansinę padėtį.

4. 87 STRAIPSNIO 3 DALIES B PUNKTO TAIKYMAS

4.1. Bendrieji principai

Pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą Komisija bendrajai rinkai neprieštaraujančia gali paskelbti pagalbą „kurią nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“. Atsižvelgdamas į tai, Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad sutrikimas turėtų turėti įtakos visai tos valstybės narės ekonomikai – ne tik vieno iš regionų arba teritorijos dalies ekonomikai. Be to, šis sprendimas atitinka būtinybę griežtai aiškinti bet kokią nukrypti leidžiančią nuostatą, pavyzdžiui, numatytąją Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punkte⁽¹⁵⁾.

⁽¹¹⁾ OL C 155, 2008 6 20, p. 10.

⁽¹²⁾ OL C 194, 2006 8 18, p. 2.

⁽¹³⁾ OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

⁽¹⁴⁾ OL C 244, 2004 10 1, p. 2.

⁽¹⁵⁾ 1999 m. sprendimo sujungtose bylose *Freistaat Sachsen ir Volkswagen AG prieš Komisiją*, T-132/96 ir T-143/96, Rink. II-3663, 167 punktas.

Šiuo griežtu aiškinimu Komisija nuosekliai rėmėsi priimdama sprendimus ⁽¹⁶⁾.

Tokiomis aplinkybėmis Komisija mano, kad kovojant su dabartine pasauline krize reikia ne tik skubiai paremti finansų sistemą, bet ir imtis ypatingų politinio atsako priemonių.

Krizės poveikį, nors ir skirtingais būdais bei nevienodo masto, patirs visos valstybės narės, taip pat tikėtina, kad didės nedarbas, mažės paklausa ir prastės fiskalinė padėtis.

Atsižvelgdama į dabartinės finansų krizės sunkumą ir jos poveikį visai valstybių narių ekonomikai, Komisija mano, kad siekiant įveikti tuos sunkumus tam tikrų kategorijų valstybės pagalba ribotą laikotarpį pateisinama ir gali būti paskelbta suderinama su bendrąja rinka pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą.

Todėl valstybės narės turi parodyti, kad valstybės pagalbos priemonės, apie kurias pranešama Komisijai remiantis šia sistema, yra būtinos, tinkamos ir proporcingos siekiant atitaistyti didelius valstybės narės ekonomikos sutrikimus ir kad visiškai laikomasi visų sąlygų.

4.2. Suderinama ribota pagalbos suma

4.2.1. Esama sistema

De minimis reglamento 2 straipsnyje teigiama:

„Pagalbos priemonės laikomos neatitinkančiomis Sutarties 87 straipsnio 1 dalies kriterijų ir joms netaikomas Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje numatytas pranešimo reikalavimas, jeigu jos atitinka šio straipsnio 2 ir 5 dalyse nustatytas sąlygas.

Bendra *de minimis* pagalba, suteiktos vienai įmonei per trejus fiskalinius metus, suma neviršija 200 000 EUR. Bendra *de minimis* pagalba, suteiktos vienai įmonei per trejus fiskalinius metus, suma neviršija 100 000 EUR. Ši riba taikoma nepriklausomai nuo *de minimis* pagalba formos arba siekiamų tikslų ir neatsižvelgiant į tai, ar valstybės narės skirta pagalba yra visa arba dalinai finansuojama Bendrijos kilmės ištekliais. Laikotarpis nustatomas remiantis fiskaliniiais metais, kuriuos naudoja atitinkamoje valstybėje narėje esanti įmonė.“

4.2.2. Nauja priemonė

Finansų krizė daro poveikį ne tik struktūriniu požiūriu silpnoms bendrovėms, bet ir bendrovėms, kurioms staiga pritrūks kreditų arba kurios jų net nebegalės gauti. Pagerinta tų bendrovių finansinė padėtis turės teigiamos įtakos visos Europos ekonomikai.

Todėl atsižvelgiant į dabartinę ekonominę padėtį manoma, kad būtina laikinai sudaryti galimybę teikti ribotą pagalbą, kuri vis tiek patenka į Sutarties 87 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, nes ji viršija *de minimis* reglamente nurodytą viršutinę ribą.

Komisijos manymu, tokia valstybės pagalba bus suderinama su bendrąja rinka pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

⁽¹⁶⁾ Komisijos sprendimo 98/490/EB byloje C 47/96, *Crédit Lyonnais*, (OL L 221, 1998 8 8, p. 28) 10.1 punktas; Komisijos sprendimo 2005/345/EB byloje C 28/02, *Bankgesellschaft Berlin*, (OL L 116, 2005 5 4, p. 1) 153 ir tolesni punktai bei Komisijos sprendimo 2008/263/EB byloje C 50/06, *BAWAG*, (OL L 83, 2008 3 26, p. 7) 166 punktas. Žr. Komisijos sprendimą byloje NN 70/07, *Northern Rock* (OL C 43, 2008 2 16, p. 1), Komisijos sprendimą byloje NN 25/08, Valstybės pagalba *WestLB*, (OL C 189, 2008 7 26, p. 3) ir 2008 m. birželio 4 d. Komisijos sprendimą byloje C 9/08, *SachsenLB*, dar nepaskelbtas.

- a) pagalba neviršija 500 000 EUR vertės finansinės subsidijos vienai įmonei; visi naudojami skaičiai turi būti prieš mokesčių ar kitokios rinkliavos atskaitymą; jeigu pagalba teikiama kitokia nei subsidijos forma, pagalbos suma yra bendrasis pagalbos subsidijos ekvivalentas;
- b) pagalba teikiama tik pagalbos schemomis;
- c) pagalba teikiama tik įmonėms, kurios 2008 m. liepos 1 d. nepatyrė sunkumų ⁽¹⁷⁾; ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nepatyrė sunkumų tą datą, tačiau jų dėl pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės patyrė vėliau;
- d) pagalbos schemos netaikomos žuvininkystės sektoriuje veiklą vykdančioms įmonėms;
- e) pagalba nėra pagalba eksportui arba pagalba, kuria vietos gaminiams sudaromos palankesnės sąlygos nei importuotiems;
- f) pagalba teikiama ne vėliau kaip iki 2010 m. gruodžio 31 d.;
- g) prieš teikdamos pagalbą valstybės narės iš susijusios įmonės gauna deklaraciją – raštu arba elektronine forma – apie bet kokią *de minimis* pagalbą ir pagalbą pagal šią priemonę, gautą einamaisiais fiskaliniiais metais, ir teikia tik patikrinusios, kad dėl to bendra 2008 m. sausio 1 d.–2010 m. gruodžio 31 d. įmonės gautos pagalbos suma neviršys 500 000 EUR viršutinės ribos;
- h) pagalbos schema netaikoma įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų ⁽¹⁸⁾ gamybos srityje; ji gali būti taikoma įmonėms, vykdančioms veiklą žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos žemės ūkio produktais srityse ⁽¹⁹⁾, nebent pagalbos suma būtų nustatyta atsižvelgiant į tokių produktų, išgigtų iš pirminių gamintojų arba pateiktų rinkai susijusių įmonių, kainą ar kiekį arba pagalba būtų teikiama su sąlyga, kad ji iš dalies ar visiškai perduodama pirminiams gamintojams.

4.3. Garantijomis suteikiama pagalba

4.3.1. Esama sistema

Komisijos pranešimu dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai siekiama valstybėms narėms pateikti išsamias rekomendacijas dėl principų, kuriais Komisija ketina remtis aiškindama 87 bei 88 straipsnius, ir jų taikymo valstybės garantijoms. Pranešime pirmiausia konkrečiai nurodoma, kokiomis sąlygomis manoma, kad valstybės pagalba neteikiama. Jame nepateikiami garantijų vertinimo suderinamumo kriterijai.

4.3.2. Nauja priemonė

Siekiant toliau didinti galimybes gauti finansavimą ir mažinti didelį dabartinį bankų nenorą rizikuoti, ribotą laikotarpį subsidijuojamos paskolų garantijos gali būti tinkamas tikslinis sprendimas, kad įmonės galėtų lengviau gauti finansavimą.

⁽¹⁷⁾ Šiame komunikate „sunkumus patirianti įmonė“ reiškia:

— didelėms bendrovėms – sunkumus patirianti įmonė, kaip apibrėžta Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti 2.1 punkte,

— MVĮ – sunkumus patirianti įmonė, kaip apibrėžta Bendrojo bendrosios išimties reglamento 1 straipsnio 7 dalyje.

⁽¹⁸⁾ Kaip apibrėžta 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1857/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurios verčiasi žemės ūkio produktų gamyba, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 70/2001, 2 straipsnio 2 punkte (OL L 358, 2006 12 16, p. 3).

⁽¹⁹⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1857/2006 2 straipsnio 3 ir 4 punktuose.

Komisijos manymu, tokia valstybės pagalba bus suderinama su bendrąja rinka pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

- a) valstybės narės iki 25 % sumažina MVĮ metinę priemoką, mokėtiną už naujas garantijas, teikiamas atsižvelgiant į „saugaus uosto“ nuostatas, kaip nurodyta priede ⁽²⁰⁾;
- b) didelėms bendrovėms valstybės narės taip pat iki 15 % sumažina metinę priemoką, mokėtiną už naujas garantijas, apskaičiuotas atsižvelgiant į priede nurodytas tas pačias „saugaus uosto“ nuostatas;
- c) kai garantijų schemų pagalbos elementas skaičiuojamas taikant metodus, kuriuos Komisija jau patvirtinusi po to, kai apie juos pranešta pagal valstybės pagalbos srityje Komisijos priimtą reglamentą ⁽²¹⁾, valstybės narės taip pat panašiai gali iki 25 % sumažinti už naujas garantijas mokėtiną metinę priemoką MVĮ ir iki 15 % – didelėms bendrovėms;
- d) didžiausia paskola neviršija pagalbos gavėjo visų 2008 m. metinių darbo užmokesčio išlaidų (įskaitant socialines išlaidas ir išlaidas už personalo narius, kurie dirba bendrovėje, tačiau oficialiai įdarbinti subrangovų). 2008 m. sausio 1 d. ar vėliau įkurtų bendrovių atveju didžiausia paskola turi neviršyti apytikriai apskaičiuotų metinių darbo užmokesčio išlaidų pirmuosius dvejus veiklos metus;
- e) garantijos teikiamos ne vėliau kaip iki 2010 m. gruodžio 31 d.;
- f) garantija negali viršyti 90 % paskolos per paskolos laikotarpį;
- g) garantija gali būti susijusi su investicijomis ir apyvartinio kapitalo paskolomis;
- h) garantijos priemoka mažinama ne daugiau negu dvejus metus nuo garantijos suteikimo. Jei pagrindinės paskolos laikotarpis yra ilgesnis nei 2 metai, valstybės narės gali taikyti priede nurodytas „saugaus uosto“ priemokas jų nemažindamos papildomai ne daugiau kaip 8 metus;
- i) pagalba teikiama tik įmonėms, kurios 2008 m. liepos 1 d. nepatyrė sunkumų ⁽²²⁾; ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nepatyrė sunkumų tą datą, tačiau jų dėl pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės patyrė vėliau.

4.4. Subsidijuojama palūkanų norma suteikiama pagalba

4.4.1. Esama sistema

Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo ⁽²³⁾ nustatytas orientacinės normos apskaičiavimo metodas, pagrįstas vienerių metų norma, kurią bankai siūlo kitiems bankams (IBOR norma), padidinta nuo 60 iki 1 000 bazinių punktų marža, atsižvelgiant į bendrovės kreditingumą ir įkeičiamo turto dydį. Komisija gali iš dalies pakeisti orientacinių ir diskonto normų apskaičiavimo metodą, kad jis atitiktų vyraujančias rinkos sąlygas. Jei valstybės narės taiko paskolos suteikimo metu galiojančiame Komisijos komunikate nustatytą orientacinių ir diskonto normų apskaičiavimo metodą ir laikosi tame komunikate nustatytų sąlygų, palūkanų norma iš esmės nėra laikoma valstybės pagalba.

⁽²⁰⁾ Priede nurodytomis priemokomis išdėstomos „saugaus uosto“ nuostatos, nurodytos Komisijos pranešime dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20), atsižvelgiant į skirtingus turto įkeitimo lygius. Jos taip pat gali būti naudojamos kaip lyginamieji standartai apskaičiuojant garantijų priemonių suderinamą pagalbos elementą pagal šios sistemos 4.2 punktą.

Apskaičiuojant „saugaus uosto“ priemokas, remiamasi Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (OL C 14, 2008 1 19, p. 6) nustatytomis maržomis, atsižvelgiant į papildomą 20 bazinių punktų sumažinimą (žr. Komisijos pranešimo dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai 11 išnašą). Tačiau kiekvienoje reitingo kategorijoje „saugaus uosto“ priemoka, kaip nurodyta Komisijos pranešime dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20), išliko viršutinė priemokos riba kiekvienoje reitingo kategorijoje. Dėl skirtingų turto įkeitimo lygių apibrėžčių žr. Komisijos komunikato dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (OL C 14, 2008 1 19, p. 6) 3 puslapyje esančią 2 išnašą.

⁽²¹⁾ Pavyzdžiui, pagal Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą arba Reglamentą (EB) Nr. 1628/2006 arba Reglamentą (EB) Nr. 1857/2006, jeigu pagal patvirtintą metodiką aiškiai nurodytos atitinkamų garantijų ir pagrindinių sandorių rūšys.

⁽²²⁾ Žr. 17 išnašą.

⁽²³⁾ OL C 14, 2008 1 19, p. 6.

4.4.2. Nauja priemonė

Dabartinėmis rinkos sąlygomis bendrovėms gali būti sunku rasti finansavimą. Todėl Komisija pritarė, kad teikiamų valstybinių ar privačių paskolų palūkanos būtų bent jau tokios pačios, kaip centrinio banko nakties norma ir priemoka, lygi vidutinės vienerių metų normos, kurią bankai siūlo kitiems bankams, bei centrinio banko nakties normos 2007 m. sausio 1 d.–2008 m. birželio 30 d. skirtumui, taip pat kredito rizikos priemokai, kuri atitinka gavėjo rizikos profilį, kaip nurodyta Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo patikslinimo.

Laikina bus manoma, kad pagalbos elementas, kurį sudarys šios palūkanų normos ir Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo nustatytos orientacinės normos skirtumas, suderinamas su Sutartimi, atsižvelgiant į jos 87 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi toliau nurodytų sąlygų:

- a) šis metodas taikomas visoms sutartims, sudarytoms ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d.; jis gali aprėpti bet kokios trukmės paskolas; gali būti mažinamos palūkanos, mokėtinos iki 2012 m. gruodžio 31 d. ⁽²⁴⁾; po šios datos paskoloms turi būti taikoma palūkanų norma, lygi bent jau normai, nurodytai komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų;
- b) pagalba teikiama tik įmonėms, kurios 2008 m. liepos 1 d. nepatyrė sunkumų ⁽²⁵⁾; ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nepatyrė sunkumų tą datą, tačiau jų dėl pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės patyrė vėliau.

4.5. Pagalba ekologiškų produktų gamybai

4.5.1. Esama sistema

Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo ⁽²⁶⁾ nustatytas orientacinės normos apskaičiavimo metodas, pagrįstas vienerių metų norma, kurią bankai siūlo kitiems bankams (IBOR norma), padidinta nuo 60 iki 1 000 bazinių punktų marža, atsižvelgiant į bendrovės kreditingumą ir įkeičiamo turto dydį. Komisija gali iš dalies pakeisti orientacinių ir diskonto normų apskaičiavimo metodą, kad jis atitiktų vyraujančias rinkos sąlygas. Jei valstybės narės taiko paskolos suteikimo metu galiojančiame Komisijos komunikate nustatytą orientacinių ir diskonto normų apskaičiavimo metodą ir laikosi tame komunikate nustatytų sąlygų, palūkanų norma iš esmės nėra laikoma valstybės pagalba.

4.5.2. Nauja priemonė

Dėl dabartinės finansų krizės bendrovės taip pat patiria daugiau sunkumų siekdamos gauti finansavimą mažiau aplinkai kenksmingiems produktams gaminti. Garantijomis suteikiamos pagalbos gali nepakakti brangiems aplinkos apsaugos didinimo projektams, kuriais siekiama iš anksto prisitaikyti prie dar negaliojančių būsimų standartų arba taikyti griežtesnius standartus, finansuoti.

Komisijos manymu, aplinkosaugos tikslams toliau turėtų būti teikiama pirmenybė, nepaisant krizės. Mažiau aplinkai kenksmingų produktų, įskaitant energetiškai efektyvius produktus, gamyba yra vienas Bendrijos interesų ir svarbu, kad finansų krizė nesutrukdytų siekti to tikslo.

Todėl papildomomis priemonėmis subsidijuojamų paskolų forma galima būtų skatinti ekologiškų produktų gamybą. Tačiau subsidijuojamos paskolos gali itin iškraipyti konkurenciją, todėl turėtų būti teikiamos tik konkrečiais atvejais ir tikslinėms investicijoms.

⁽²⁴⁾ Šia priemone pasinaudoti pageidaujancios valstybės narės turi kasdien skelbti nakties normas internete ir suteikti galimybę Komisijai su jomis susipažinti.

⁽²⁵⁾ Žr. 17 išnašą.

⁽²⁶⁾ OL C 14, 2008 1 19, p. 6.

Komisija mano, kad ribotą laiką valstybės narės turėtų turėti galimybę teikti pagalbą mažindamos palūkanų normą.

Komisijos manymu, paskolų investicijoms palūkanų normų subsidija bus suderinama su bendrąja rinka pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

- a) pagalba susijusi su paskolomis investicijoms, kuriomis finansuojami naujų produktų, dėl kurių gerokai pagerėja aplinkos apsauga, gamybos projektai;
- b) pagalba reikalinga naujam projektui pradėti; jau įgyvendinamų projektų atveju pagalba gali būti teikiama, jei jos prireikia siekiant tęsti projektą naujos ekonominės padėties sąlygomis;
- c) pagalba teikiama tik projektams, kuriais siekiama produktų gamybą iš anksto pritaikyti prie būsimų dar negaliojančių Bendrijos produktų standartų ⁽²⁷⁾ arba prie griežtesnių standartų;
- d) investicijos į produktus, kuriais siekiama iš anksto prisitaikyti prie būsimų dar negaliojančių Bendrijos aplinkosaugos standartų arba prie griežtesnių standartų, pradėtos ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d., siekiant produktus pateikti rinkai bent jau prieš dvejus metus iki standarto įsigaliojimo;
- e) paskolos gali aprėpti investicijų į materialųjį ir nematerialųjį turtą išlaidas ⁽²⁸⁾, išskyrus paskolas investicijoms, kurios sudaro daugiau negu 3 % gamybos pajėgumų produktų rinkose ⁽²⁹⁾, kuriose tariamo vartojimo Europos ekonominės erdvės rinkoje vidutinis metinis augimas vertės duomenimis per paskutinius penkerius metus iki investavimo pradžios buvo mažesnis negu EEE BVP vidutinis metinis augimas per tą patį penkerių metų orientacinį laikotarpį;
- f) paskolos suteiktos ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d.;
- g) skaičiuojant pagalbą reikia pirmiausia atsižvelgti į pagalbos gavėjo individualią palūkanų normą, apskaičiuotą pagal šio komunikato 4.4.2 punkte nurodytą metodą. Pagal tą metodiką bendrovei palūkanų norma gali būti sumažinta:
  - 25 % didelėms bendrovėms;
  - 50 % MVĮ;
- h) subsidijuojama palūkanų norma taikoma ne daugiau negu dvejus metus nuo paskolos suteikimo;
- i) gali būti mažinama valstybės arba valstybinių finansų įstaigų, taip pat privačių finansų įstaigų teikiamų paskolų palūkanų norma. Reikėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi valstybinių ir privačių subjektų nediskriminavimo principo;
- j) pagalba teikiama tik įmonėms, kurios 2008 m. liepos 1 d. nepatyrė sunkumų ⁽³⁰⁾; ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nepatyrė sunkumų tą datą, tačiau jų dėl pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės patyrė vėliau;
- k) valstybės narės užtikrina, kad pagalba nebūtų tiesiogiai arba netiesiogiai perduodama finansiniams subjektams.

⁽²⁷⁾ Būsimas Bendrijos produktų standartas – tai privalomas jau priimtas, bet dar neįsigaliojęs Bendrijos standartas, kuriuo nustatomas pasiektinas Bendrijoje parduodamų produktų aplinkos apsaugos lygmuo.

⁽²⁸⁾ Kaip apibrėžta Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai bendrijos gairių 70 punkte.

⁽²⁹⁾ Kaip apibrėžta 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos gairių 69 punkte.

⁽³⁰⁾ Žr. 17 išnašą.

4.6. Rizikos kapitalo priemonės

4.6.1. Esama sistema

Bendrijos gairėse dėl valstybės pagalbos rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti nustatomos sąlygos, kuriomis valstybės pagalba rizikos kapitalo investicijoms remti gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalį.

Remdamasi patirtimi, įgyta taikant Gairės dėl valstybės pagalbos rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti, Komisija mano, kad bendro rizikos kapitalo rinkos nepakankamumo Bendrijoje nėra. Tačiau Komisija sutinka, kad yra rinkos atotrūkių kai kurių rūšių investicijų atveju tam tikrais įmonių vystymosi etapais, kuriuos lemia netobulas rizikos kapitalo pasiūlos ir paklausos atitikimas ir kuriuos iš esmės galima apibūdinti kaip akcinio kapitalo atotrūkį.

Gairių 4.3 punkte nustatyta, kad kai tikslinei MVĮ teikiamo finansavimo dalys neviršija 1,5 mln. EUR per dvyliką mėnesių, tam tikromis sąlygomis manoma, kad rinkos nepakankamumas egzistuoja, ir jo valstybėms narėms įrodyti nereikia.

Tų pačių gairių 5.1 skirsnio a punkte teigiama: „Komisija žino apie nuolatinius rizikos kapitalo rinkos ir akcinio kapitalo atotrūkio svyravimus, taip pat apie skirtingą laipsnį, kuriuo įmonės, priklausomai nuo jų dydžio, jų verslo vystymosi etapo ir ekonomikos sektoriaus, veikia rinkos nepakankamumas. Todėl Komisija yra pasirengusi svarstyti galimybę pripažinti rizikos kapitalo priemones, kuriomis numatomos investicijų dalys viršija įmonei per metus skiriamą 1,5 mln. EUR ribą, neprieštaraujančiomis bendrajai rinkai su sąlyga, kad pateikiami reikiami rinkos nepakankamumo įrodymai.“

4.6.2. Laikinas esamų taisyklių pritaikymas

Finansų rinkos sumaištis neigiamai paveikė rizikos kapitalo rinką MVĮ ankstyvuojų augimo etapu – suvaržytos galimybės gauti rizikos kapitalo. Dėl šiuo metu itin padidėjusios numanomos rizikos, susijusios su rizikos kapitalu, taip pat dėl abejonių, kurias lemia galimai mažesnis tikėtinas pelningumas, šiuo metu investuotojai yra linkę investuoti į saugesnį turtą, kurio riziką lengviau įvertinti, palyginti su rizikos kapitalo investicijų rizika. Be to, nustatyta, kad investuotojus stabdo ir rizikos kapitalo investicijų nelikvidumas. Esama duomenų, rodančių, kad dėl riboto likvidumo dabartinėmis rinkos sąlygomis padidėjo VMĮ akcinio kapitalo atotrūkis. Todėl manoma, kad derėtų laikinai padidinti rizikos kapitalo investicijų „saugaus uosto“ ribą, siekiant sumažinti šį padidėjusį kapitalo atotrūkį ir laikinai sumažinti mažiausią privačių investuotojų dalį iki 30 % ir MVĮ neremiamose vietovėse skirtų priemonių atveju.

Atitinkamai, atsižvelgiant į Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą, tam tikros ribos, nustatytos Bendrijos gairėse dėl valstybės pagalbos rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti, laikinai pritaikomos iki 2010 m. gruodžio 31 d., kaip nurodyta toliau:

- a) punkte didžiausios leidžiamos tikslinės MVĮ finansavimo dalys padidinamos iki 2,5 mln. per kiekvieną 12 mėnesių laikotarpį;
- b) punkte mažiausia lėšų suma, kurią turi skirti privatūs investuotojai tiek remiamose, tiek neremiamose vietovėse yra bent 30 %;
- c) kitos gairėse numatytos sąlygos lieka galioti;
- d) šis laikinas gairių pritaikymas negalioja rizikos kapitalo priemonėms, kurios patenka į Bendrojo bendrosios išimties reglamento taikymo sritį;
- e) valstybės narės gali pritaikyti patvirtintas schemas, kad jos atitiktų laikiną gairių pritaikymą.

4.7. **Kaupimas**

Pagal šį komunikatą nustatytos viršutinės pagalbos ribos bus taikomos nepaisant to, ar parama remiamam projektui finansuojama tik iš valstybinių išteklių, ar iš dalies finansuojama Bendrijos.

Šiame komunikate numatytos laikinos pagalbos priemonės negali būti taikomos kartu su pagalba, kuri patenka į *de minimis* reglamento taikymo sritį, toms pačioms reikalavimus atitinkančioms išlaidoms padengti. Jeigu įmonė jau gavo *de minimis* pagalbą prieš įsigaliojant šiai laikinajai sistemai, 2008 m. sausio 1 d.–2010 m. gruodžio 31 d. pagal 4.2 punkte nurodytas priemones gautos pagalbos ir *de minimis* pagalbos suma negali viršyti 500 000. Po 2008 m. sausio 1 d. gautos *de minimis* pagalbos suma atimama iš suderinamos pagalbos, suteiktos tuo pačiu tikslu pagal 4.3, 4.4, 4.5 arba 4.6 punktus, sumos.

Laikinos pagalbos priemonės gali būti taikomos su kita suderinama pagalba ar kitų formų Bendrijos finansavimu, jeigu paisoma atitinkamose gairėse ar bendrųjų išimčių reglamentuose nurodyto didžiausio pagalbos intensyvumo.

5. **SUPAPRASTINIMO PRIEMONĖS**

5.1. **Trumpalaikis eksporto kredito draudimas**

Komisijos komunikate valstybėms narėms pagal Europos Bendrijos sutarties 93 straipsnio 1 dalį dėl Sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo trumpalaikiam eksporto kredito draudimui ⁽³¹⁾ nustatoma, kad parduotina rizika negali būti apdrausta valstybių narių remiamu eksporto kredito draudimu. Parduotina rizika – tai komercinė ir politinė rizika, tenkanti valstybiniam ir nevalstybiniam skolininkams, įsteigtiems to komunikato priede išvardytose šalyse; jos didžiausias rizikos laikotarpis yra trumpesnis negu dveji metai. Su valstybėse narėse ir kitose aštuoniuose Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos narėse įsteigtais skolininkais susijusi rizika laikoma parduotina.

Komisija mano, kad dėl dabartinės finansų krizės ne visose valstybėse narėse trūksta draudimo ar perdraudimo pajėgumų, tačiau negalima atmesti, kad kai kuriose šalyse parduotina rizika laikinai gali būti nedengiama.

Komunikato 4.4 punkte teigiama: „*Tokiomis aplinkybėmis minėtąją laikinai neparduotiną riziką gali apdrausti valstybinis arba valstybės remiamas eksporto kredito draudikas, kuriame neparduotina rizika draudžiama valstybės sąskaita arba su valstybės garantija. Draudikas, jeigu gali, turėtų suvienodinti savo draudimo įmokų tarifus tokiai rizikai su tarifais, nustatytais privačių eksporto kredito draudikų atitinkamos rūšies rizikai.*“

Valstybė narė, ketinanti pasinaudoti minėta atsakomybę ribojančia išlyga, turėtų nedelsdama pranešti Komisijai apie savo sprendimo projektą. Pranešime turėtų būti rinkos ataskaita, patvirtinanti, kad privačioje draudimo rinkoje rizika negali būti padengta, pateikiant atitinkamus įrodymus, gautus iš dviejų didelių gerai žinomų tarptautinių privačių eksporto kredito draudikų ir iš nacionalinio kreditų draudiko, – taip būtų pagrįstas atsakomybę ribojančios išlygos taikymas. Be to, pranešime turėtų būti nurodytos sąlygos, kurias valstybinis arba valstybės remiamas eksporto kredito draudikas ketina taikyti tokiai rizikai.

Per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo Komisija patikrina, ar atsakomybę ribojančios išlygos taikymas atitinka pirmiau nurodytas sąlygas ir yra suderintas su Sutartimi.

Jeigu Komisija nustato, kad atsakomybę ribojančios išlygos taikymo sąlygos yra įvykdytos, jos sprendimas, priimtas dėl suderinamumo, galioja dvejus metus nuo sprendimo priėmimo, jeigu atsakomybę ribojančios išlygos taikymą pateisinančios rinkos sąlygos per tą laikotarpį nepasikeičia.

Be to, Komisija, pasikonsultavusi su kitomis valstybėmis narėmis, gali patikslinti atsakomybę ribojančios išlygos taikymo sąlygas; ji taip pat gali nuspręsti nutraukti atsakomybę ribojančios išlygos taikymą arba jį pakeisti kita tinkama sistema.“

⁽³¹⁾ OL C 281, 1997 9 17, p. 4.

Šios didelėms bendrovėms ir MVĮ taikytinos nuostatos yra tinkama priemonė dabartinėmis ekonominės padėties sąlygomis, jei valstybės narės mano, kad privačioje draudimo rinkoje kai kuri su kreditais ir (arba) su kai kuriais rizikos draudimo pirkėjais susijusi parduotina rizika negali būti padengta.

Esant šiai padėčiai, siekdama paspartinti procedūros valstybėse narėse vykdymą, Komisija mano, kad iki 2010 m. gruodžio 31 d. valstybės narės gali įrodyti rinkos nepakankamumą pateikdamos tinkamus įrodymus, jog privačioje draudimo rinkoje rizika negali būti padengta. Bet koku atveju bus manoma, kad atsakomybę ribojančios išlygos taikymas pagrįstas, jeigu:

- didelis gerai žinomas tarptautinis privatus eksporto kredito draudikas ir nacionalinis kredito draudikas pateikia duomenų, rodančių, kad rizika negali būti padengta, arba
- bent jau keturi patikimi eksportuotojai valstybėje narėje pateikia įrodymų, kad draudikai atsisako vykdyti konkrečias operacijas.

Glaudžiai bendradarbiaudama su susijusiomis valstybėmis narėmis Komisija užtikrins, kad su atsakomybę ribojančios išlygos taikymu susiję sprendimai būtų priimami sparčiai.

5.2. Procedūrų supaprastinimas

Apie šiame komunikate minimas valstybės pagalbos priemones turi būti pranešama Komisijai. Be šiame komunikate nustatytų esminių priemonių Komisija pasiryžusi užtikrinti, kad būtų skubiai suteiktas leidimas taikyti pagalbos priemones, kuriomis reaguojama į dabartinę krizę, pagal šį komunikatą, jeigu susijusios valstybės narės glaudžiai bendradarbiaus ir teiks išsamią informaciją.

Šis įsipareigojimas papildo dedamas pastangas: šiuo metu Komisija rengia bendrųjų valstybės pagalbos procedūrų patobulinimus, pirmiausia siekdama sudaryti sąlygas greičiau ir veiksmingiau priimti sprendimus, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis. Bendrame supaprastinimo pakete pirmiausia turėtų būti nustatyti Komisijos ir valstybių narių bendri įsipareigojimai dėl paprastesnių ir iš anksto žinomų procedūrų kiekviename valstybės pagalbos tyrimų etape ir būti leidžiama greičiau priimti sprendimus aiškiose bylose.

6. STEBĖSENA IR ATSKAITOMYBĖ

Pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles⁽³²⁾, ir 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles⁽³³⁾, reikalaujama, kad valstybės narės Komisijai teiktų metines ataskaitas.

Iki 2009 m. liepos 31 d. valstybės narės privalo pateikti Komisijai pagal šį komunikatą pritaikytų schemų sąrašą.

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų saugomi išsamūs dokumentai, susiję su šiame komunikate numatytos pagalbos skyrimu. Tokie dokumentai, kuriuose turi būti visa informacija, būtina siekiant nustatyti, ar buvo laikomasi visų būtinų sąlygų, turi būti saugomi 10 metų ir Komisijos prašymu turi būti jai pateikiami. Pirmiausia valstybės narės turi būti gavusios informaciją, rodančią, kad pagalbos gavėjai pagal 4.2, 4.3, 4.4 ir 4.5 punktuose numatytas priemones nebuvo 2008 m. liepos 1 d. sunkumų patyrusios bendrovės.

Be to, valstybės narės turėtų iki 2009 m. spalio 31 d. pateikti Komisijai ataskaitą dėl priemonių, kurių imtasi pagal šį komunikatą. Pirmiausia ataskaitoje turėtų būti pateikiama informacija, kodėl Komisija turėtų tęsti šiame komunikate numatytas priemones po 2009 m. gruodžio 31 d., bei išsami informacija apie subsidijuojamų paskolų naudą aplinkai. Valstybės narės privalo pateikti šią informaciją kiekvienais vėlesniais metais, kuriais taikomas šis komunikatas, – iki kiekvienų metų spalio 31 d.

⁽³²⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

⁽³³⁾ OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

Komisija gali prašyti papildomos informacijos apie suteiktą pagalbą, kad patikrintų, ar buvo laikomasi Komisijos sprendimo, kuriuo leidžiama pagalbos priemonė, sąlygų.

7. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Komisija taiko šį komunikatą nuo 2008 m. gruodžio 17 d. – dienos, kurią buvo iš principo susitarta dėl šio komunikato turinio, atsižvelgiant į finansinį ir ekonominį kontekstą, pareikalavusį nedelsiant imtis veiksmų. Šis komunikatas parengtas atsižvelgiant į dabartines išimtinės pereinamojo laikotarpio finansų problemas, susijusias su bankų krize, ir nebus taikomas po 2010 m. gruodžio 31 d. Pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis Komisija gali jį patikslinti prieš tą datą svarbiais konkurencijos politikos arba ekonomiais sumetimais. Jeigu būtų naudinga, Komisija taip pat gali išsamiau paaiškinti savo požiūrį konkrečiais klausimais.

Komisija taiko šio komunikato nuostatas visoms rizikos kapitalo priemonėms, apie kurias pranešta ir dėl kurių ji turi priimti sprendimą po 2008 m. gruodžio 17 d., net jeigu apie priemones pranešta iki tos dienos.

Atsižvelgdama į Komisijos pranešimą dėl taikomų taisyklių vertinant neteisėtą valstybės pagalbą nustatymo ⁽³⁴⁾ Komisija taiko šias taisykles pagalbai, apie kurią nepranešta:

- a) šį komunikatą, jeigu pagalba suteikta po 2008 m. gruodžio 17 d.;
- b) visais kitais atvejais – suteikus pagalbą taikomas gaires.

Glaudžiai bendradarbiaudama su susijusiomis valstybėmis narėmis Komisija užtikrina, kad sprendimai po išsamaus pranešimo apie šiame komunikate numatomas priemones būtų priimami greitai. Valstybės narės turėtų kuo skubiau ir kuo išsamiau informuoti Komisiją apie savo ketinimus ir pranešti apie planus priimti tokias priemones.

Komisija norėtų priminti, kad bet kokie procedūriniai patobulinimai visiškai priklauso nuo aiškių ir išsamių pranešimų pateikimo.

⁽³⁴⁾ OL C 119, 2002 5 22, p. 22.

PRIEDAS

„Saugių uostų“ laikinoji sistema baziniais punktais (*)

Reitingo kategorija (<i>Standard & Poor's</i>)	Turto įkeitimo lygis		
	Aukštas	Normalus	Žemas
AAA	40	40	40
AA+ AA AA-	40	40	40
A+ A A-	40	55	55
BBB+ BBB BBB-	55	80	80
BB+ BB	80	200	200
BB- B+	200	380	380
B B-	200	380	630
CCC ir žemesnė	380	630	980

(*) Bendrovėms, kurios anksčiau nebuvo paėmusios kreditų arba neturi pagal balansą nustatyto reitingo (pvz., tam tikroms specialiosios paskirties bendrovėms arba neseniai įsteigtoms bendrovėms), valstybės narės gali iki 15 % (MVĮ – iki 25 %) sumažinti konkrečią „saugaus uosto“ priemoną, kuri pagal Komisijos pranešimą dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20) yra 3,8 %. Tačiau ši priemonka jokia būdu negali būti žemesnė už tą, kuri būtų taikoma patronuojančiajai bendrovei ar bendrovėms.